

Maciej Żmuda

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE CHIN – NAJNOWSZE TRENDY

Streszczenie: Chiny odniosły ogromny sukces w przyciąganiu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), stając się jednym z największych odbiorców tej formy przepływu kapitałowego na świecie. Inwestycje dokonywane na terytorium Chin umożliwiły temu państwu osiągnięcie silnego i stabilnego wzrostu gospodarczego, będącego fenomenem na skalę światową. Szczególnie interesującą cechą dynamicznego rozwoju chińskiej gospodarki jest gwałtowny wzrost chińskich BIZ, jaki nastąpił w ciągu kilku ostatnich lat. W artykule przedstawiona została charakterystyka chińskich inwestycji zagranicznych. Dokonano analizy chińskich BIZ, uwagę skupiając na ich rozmiarach i dynamice wzrostu, strukturze geograficznej i branżowej, motywach dokonywania BIZ przez chińskie korporacje oraz najbardziej znaczących inwestorach. Pokróćce przedstawiono również perspektywy rozwoju tej formy międzynarodowego przepływu kapitału.

Słowa kluczowe: bezpośrednie inwestycje zagraniczne, Chiny, przepływy BIZ.

1. Wstęp

Trzydzieści lat temu Chiny były zacofanym krajem rolniczym, borykającym się z licznymi problemami społeczno-ekonomicznymi. Obecnie są jedną z największych potęg gospodarczych na świecie. Istotną rolę w kształtowaniu pozycji Chin w międzynarodowym systemie gospodarczym odegrały i wciąż odgrywają bezpośrednie inwestycje zagraniczne – przede wszystkim inwestycje dokonywane przez zagraniczne podmioty na terytorium Chin. Jednak obecnie coraz większego znaczenia dla rozwoju kraju nabierają inwestycje chińskich przedsiębiorstw poza granicami własnego państwa.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) lokowane na terytorium Chin stały się znaczącym czynnikiem transformacji chińskiej gospodarki, przyczyniając się tym samym do wzrostu konkurencyjności Chin na arenie międzynarodowej oraz do poprawy pozycji w międzynarodowym podziale pracy. W ciągu ostatnich kilkunastu lat Chiny stały się jednym z największych odbiorców BIZ na świecie. Tak silna pozycja tego kraju jako importera BIZ jest pochodną jego atrakcyjności inwestycyjnej, która determinowana jest przez takie czynniki, jak: włączenie Chin do światowego systemu gospodarczego, stabilność polityczno-gospodarcza kraju, specyfika kapitału ludzkiego

(głównie jego niska cena – niski poziom płac, minimalne obciążenie płac dodatkowymi kosztami, zaniżony kurs juana, lecz także przedsiębiorczość i dyscyplina chińskich pracowników oraz rosnąca wydajność pracy) czy też uwarunkowania publicznoprawne sprzyjające prowadzeniu działalności przez zagranicznych inwestorów.

Chiny są nie tylko państwem przyjmującym BIZ, lecz również coraz aktywniejszym inwestorem. Chińskie przedsiębiorstwa coraz częściej realizują kolejny etap umiędzynaradawiania działalności gospodarczej i dokonują inwestycji poza granicami swojego kraju. Ekspansja własnej działalności odbywa się poprzez dokonywanie fuzji i przejęć obcych przedsiębiorstw (głównie) lub poprzez inwestycje typu *green-field*.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie charakterystyki chińskich inwestycji zagranicznych (przesłanek podejmowania BIZ przez chińskich inwestorów, ich rozmiarów, struktury geograficznej i branżowej, a także najbardziej znaczących inwestorów) oraz tendencji w rozwoju tej formy międzynarodowego przepływu kapitału.

2. Pojęcie bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Pojęcie międzynarodowych przepływów kapitałowych oznacza wszelkiego typu transfer kapitału przez granicę danego państwa, który odzwierciedlenie znajduje w jego bilansie płatniczym. Uczestnikami tak rozumianych przepływów kapitałowych są: gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa, banki komercyjne, ale także budżety samorządowe każdego szczebla, jak również bank centralny¹. Jednak głównymi podmiotami realizującymi ponadgraniczne przepływy kapitałowe są korporacje transnarodowe. Dokonują one transferu kapitału w postaci inwestycji portfelowych (lokowanie kapitału w zagranicznych papierach wartościowych), bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz pozostałych inwestycji (udzielone zagranicznym podmiotom pożyczki i kredyty, dokonane lokaty czy też zmiany na zagranicznych rachunkach bankowych)².

Znaczna część międzynarodowych przepływów kapitałowych realizowana jest w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), czyli inwestycji dokonywanych w innym państwie niż kraj pochodzenia inwestora-firmy w celu utworzenia nowej filii bądź rozbudowania już istniejącej. Charakterystyczną cechą tej formy transferu kapitału jest to, że związana jest ona nie tylko z przepływem zasobów, lecz także z uzyskaniem efektywnej kontroli nad dokonaną inwestycją. W praktyce oznacza to, że utworzona filia ma wobec macierzystej firmy zobowiązania finansowe, jak również stanowi ogniwo tej samej struktury i kultury organizacyjnej³.

¹ A. Budnikowski, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2003, s. 137.

² E. Oziewicz (red.), *Przemiany we współczesnej gospodarce światowej*, PWE, Warszawa 2006, s. 103.

³ P.R. Krugman, M. Obstfeld, *Ekonomia międzynarodowa. Teoria i polityka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 237.

Przesłanki lokalizacji bezpośrednich inwestycji zagranicznych podzielić można na trzy główne grupy: podstawowe uwarunkowania działalności BIZ (stabilność ekonomiczna i polityczna, funkcjonowanie rynku wewnętrznego, uwarunkowania publicznoprawne, polityka podatkowa i handlowa, umowy międzynarodowe), udogodnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej (bodźce inwestycyjne, promowanie inwestycji, otoczenie biznesu) oraz motywy ekonomiczne⁴. Pierwsze dwie grupy przesłanek to czynniki określające klimat inwestycyjny kraju goszczącego. Współcześnie odgrywają mniej istotną rolę ze względu na postępującą liberalizację przepływów kapitałowych oraz zbliżone w poszczególnych krajach zasady polityki wobec BIZ. W tym kontekście znaczenia nabierają pozostałe czynniki – przesłanki o charakterze ekonomicznym. Wśród nich wyróżnić należy: zdobycie nowego rynku, pozyskanie zasobów oraz obniżenie kosztów prowadzonej działalności. W zależności od typu inwestycji kluczowe znaczenie mają różne przesłanki szczegółowe. W przypadku inwestycji o charakterze rynkowym najistotniejszymi cechami poszukiwanego rynku są jego wielkość oraz stopień rozwoju. O lokalizacji BIZ poszukujących zasobów decyduje przede wszystkim dostęp do surowców naturalnych, nowoczesnych technologii oraz wysokich kwalifikacji. Natomiast w przypadku inwestycji kosztowych najważniejszą determinantą jest koszt zasobów, którymi dysponuje państwo goszczące.

Wśród podstawowych form bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyróżnia się inwestycje typu *greenfield* oraz inwestycje typu *brownfield*. Inwestycje typu *greenfield* (realizowane przede wszystkim w krajach rozwijających się) polegają na tym, że inwestujący podmiot od podstaw buduje zakład w kraju goszczącym. Natomiast inwestycje typu *brownfield* (charakterystyczne głównie dla krajów rozwiniętych) dokonywane są w postaci fuzji oraz przejęć. Ich realizacja odbywa się poprzez objęcie przez jeden podmiot pakietu akcji umożliwiającego efektywną kontrolę nad drugim, zagranicznym podmiotem lub poprzez decyzję podmiotów, zlokalizowanych w różnych państwach, o połączeniu swojej działalności⁵.

3. Skutki BIZ w kraju przyjmującym inwestycje oraz w kraju pochodzenia inwestycji

Przepływy kapitałowe w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych niosą ze sobą skutki zarówno dla eksportera, jak i importera kapitału. BIZ w kraju biorcy traktowane są powszechnie jako korzystna forma międzynarodowego przepływu kapitału. Jednak w zależności od zamierzeń inwestora skutki napływu BIZ mogą być pozytywne lub negatywne; pozytywne – gdy celem inwestora jest wzmocnienie kapitałowe oraz technologiczne prowadzonej działalności, negatywne – gdy celem jest

⁴ *World Investment Report 1998. Trends and Determinants*, UNCTAD, New York–Geneva 1998, s. 91.

⁵ J. Rymarczyk (red.), *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2006, s. 110.

wyeliminowanie konkurencji na danym rynku. Do pozytywnych skutków zalicza się: napływ kapitału (szczególnie ważny dla krajów cierpiących na jego niedostatek), napływ technologii (transfer nowoczesnych technologii towarzyszący BIZ jest istotny zwłaszcza dla krajów rozwijających się, które mają znacznie ograniczone możliwości w obszarze B+R), wzrost zatrudnienia (występujący zwłaszcza w przypadku inwestycji typu *greenfield*) oraz poprawę bilansu płatniczego (w krótkim okresie na skutek napływu kapitału, w długim zaś w wyniku wzrostu eksportu lub spadku importu – w zależności od charakteru inwestycji). Negatywne skutki dotyczą tych samych płaszczyzn co skutki pozytywne i obejmują: spadek zatrudnienia (dotyczy on inwestycji typu *brownfield*, szczególnie zaś wrogich przejęć, gdy inwestor dokonuje znacznych zmian w przejętym przedsiębiorstwie), pogorszenie bilansu płatniczego oraz handlowego (gdy przedsiębiorstwo zakupuje surowce i półprodukty na rynkach zagranicznych, a wyprodukowane towary sprzedaje głównie na rynku krajowym, nie rozwijając jednocześnie eksportu), a także brak przepływu technologii do pozostałych gałęzi gospodarki (gdy wprowadzona w ramach BIZ technologia jest zbyt nowoczesna w porównaniu ze stopniem rozwoju kraju przyjmującego inwestycję)⁶.

Kraj, z którego następuje wypływ kapitału w postaci BIZ, również może osiągać z tego tytułu korzyści oraz ponieść straty. Rozpatrywać je można w tych samych kategoriach, co skutki BIZ dla kraju-importera, tzn. w obszarze zatrudnienia, przepływu technologii oraz bilansu płatniczego i handlowego. W przypadku zatrudnienia negatywne efekty dotyczą głównie utraty miejsc pracy na skutek przeniesienia działalności do innego państwa zamiast podjęcia działalności w kraju macierzystym. Z drugiej strony, osoby zatrudniane na kierowniczych stanowiskach w filii najczęściej pochodzą z kraju macierzystego. Zwrócić uwagę należy też na fakt, że BIZ wpływają również na wielkość zatrudnienia w sposób pośredni. Jeśli powiązania handlowe z poddostawcami utrzymywane są z przedsiębiorstwami z kraju macierzystego, wówczas BIZ ma pośredni wpływ na utrzymywanie, a nawet powstawanie miejsc pracy w kraju eksportera inwestycji. W przypadku przepływu technologii negatywne skutki związane są głównie z ryzykiem utraty technologii, a zwłaszcza przywództwa technologicznego na skutek naśladownictwa ze strony konkurencji w kraju przyjmującym BIZ. Z drugiej strony, możliwe jest również nabywanie oraz rozwijanie technologii. Sytuacja taka wystąpić może w przypadku przejęcia firmy wraz z jej technologią bądź w przypadku ulokowania filii w specjalnym obszarze innowacji, co usprawnić może działalność badawczą firmy. W zakresie bilansu płatniczego i handlowego negatywne skutki BIZ związane są przede wszystkim z odpływem kapitału, z ograniczeniem eksportu (gdy dotychczasowy rynek eksportowy przeistoczył się w rynek wewnętrzny inwestycji), a nawet wzrostem importu (import

⁶ M. Adamczyk, A. Piasecka-Głuszak, *Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do krajów Azji Wschodniej, Południowej oraz Południowo-Wschodniej w latach 2000–2007*, [w:] *Integracja Azji Wschodniej. Mit czy rzeczywistość?*, red. B. Skulska, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2009, s. 287–288.

wyrobów z filii). Natomiast wśród korzyści wyróżnić można: wzrost eksportu w początkowej fazie inwestycji (w celu wyposażenia powstającego przedsiębiorstwa) oraz transfer zysków⁷.

Przepływ kapitałowy w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych oznacza szereg skutków dla obu państw uczestniczących w takim transferze kapitału. Charakter tych skutków zależy jest od intencji inwestora oraz sposobu funkcjonowania utworzonego w ramach inwestycji przedsiębiorstwa. Powszechne jest przekonanie, że BIZ większe korzyści przynoszą państwu goszczącemu (inwestycje te przyczyniają się bowiem do jego rozwoju, modernizacji oraz poprawy konkurencyjności), aniżeli państwu, z którego następuje wypływ kapitału (ryzyko osłabienia potencjału rozwojowego). Jednak wymienione efekty transferu kapitału pokazują, że kraj-eksporter nie musi być stroną stratną. Co więcej, możliwa jest sytuacja, w której zarówno biorca, jak i dawca odnosić będą korzyści z tytułu realizacji bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

4. Bezpośrednie inwestycje Chin

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne są kluczowym czynnikiem determinującym wzrost gospodarczy Chin. Bez BIZ podejmowanych przez zagraniczne podmioty na terytorium Chin niemożliwy byłby dynamiczny rozwój tego państwa. Co więcej, inwestycje te są źródłem nowoczesnych technologii oraz innowacyjnych rozwiązań, które są znaczące z punktu widzenia dalszego wzrostu gospodarki. Jednak obecnie coraz większego znaczenia nabierają BIZ podejmowane przez chińskie przedsiębiorstwa. Sprawiają, że kraj ten umacnia swoją pozycję w międzynarodowym systemie gospodarczym.

Inwestycje chińskich firm w 2009 r. osiągnęły wartość 56,5 mld USD. W porównaniu z lokatami amerykańskich inwestorów, będących liderami w eksporcie BIZ, nie jest to duża kwota (amerykańskie firmy w tym samym roku zainwestowały 248,1 mld USD). Jednak biorąc pod uwagę przyrost w stosunku do roku 2000, należy stwierdzić, że chińskie inwestycje wzrosły kilkudziesięciokrotnie, podczas gdy amerykańskie tylko dwukrotnie. Pomimo tak dynamicznego wzrostu skumulowana wartość chińskich BIZ stanowi zaledwie 1,2% światowych inwestycji i w stosunku do PKB kształtuje się poniżej światowej średniej. Dotychczasowa dynamika wzrostu chińskich BIZ pozwala jednak wnioskować, że chińskie przedsiębiorstwa będą coraz intensywniej inwestować poza granicami swojego kraju. Podmioty te dysponują bowiem olbrzymim potencjałem rozwojowym. Świadczyć może o tym m.in. fakt, że globalny kryzys finansowy, który poważnie osłabił wielu uczestników światowej gospodarki, nie wpłynął znacząco na inwestycyjną działalność chińskich

⁷ E. Mińska-Struzik, W. Nowara, S. Truskolaski, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Handel. Czynniki produkcji. Globalizacja*, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 2007, s. 82–83.

firm – wpływ kapitału z Chin w postaci BIZ w 2009 r. utrzymał się na poziomie z roku 2008 (55,9 mld USD)⁸.

Struktura geograficzna chińskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2009 r. przedstawia się następująco: Azja – 71%, Ameryka Łacińska – 13%, Europa – 6%, Australia i Oceania – 4%, Afryka – 3%, Ameryka Północna – 3%⁹. Najwięcej kapitału chińskie przedsiębiorstwa lokują w państwach azjatyckich (w szczególności odbiorcami chińskich BIZ są: Hongkong, Singapur, Makau oraz Republika Korei), a także w regionie Ameryki Łacińskiej (głównie raje podatkowe – Kajmany i Brytyjskie Wyspy Dziewicze, lecz także Wenezuela i Brazylia). Istotne jest to, że chińskie korporacje coraz częściej lokują kapitał poza regionem azjatyckim. Początkowo kraje sąsiadujące stanowiły dla większości chińskich przedsiębiorców jedyny obszar dla transferu kapitału w postaci BIZ. Obecnie nadal stanowią najważniejsze miejsce lokalizacji inwestycji, jednak coraz częściej chińskie firmy podejmują działalność na innych kontynentach. Inwestują w krajach wysoko rozwiniętych (głównie USA i UE), lecz również stopniowo zdobywają obszar Ameryki Łacińskiej i Afryki. Największym zainteresowaniem chińskich inwestorów cieszy się sektor usług biznesowych (29,7% wszystkich chińskich BIZ w 2009 r.), finanse (18,7%), przemysł wydobywczy (16,5%) oraz handel (14,5%).

Głównym sposobem dokonywania BIZ przez chińskie korporacje w krajach rozwiniętych są fuzje i przejęcia. Nadrzędnym celem tych inwestycji jest szybkie pozyskanie aktywów strategicznych (w szczególności zaś zaawansowanej technologii, nazw marek i sieci dystrybucyjnych), pozyskanie nowych rynków oraz uzyskanie dostępu do surowców naturalnych i nośników energii. Wśród najbardziej znanych i najbardziej znaczących inwestycji wymienić należy: przejęcie przez Lenovo od firmy IBM działu komputerów PC (2005 r., wartość transakcji 1,8 mld USD)¹⁰, przejęcie przez China National Petroleum Corporation kanadyjskiej spółki naftowej Petrokazakhstan (2005 r., 4,14 mld USD), nabycie przez BenQ od firmy Siemens fabryki produkującej telefony komórkowe (2005 r., 323 mln USD), przejęcie przez Sinopec rosyjsko-angielskiej firmy naftowej Udmurtneft (2006 r., 3,5 mld USD)¹¹, przejęcie przez Yanzhou australijskiej spółki węglowej Felix Resources (2009 r., 2,8 mld USD)¹² czy też zakup szwedzkiej firmy samochodowej Volvo przez Zhejiang Geely Holding Group (2010 r., 1,8 mld USD).

⁸ Dane zaczerpnięte z: *2009 Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment*, www.english.mofcom.gov.cn.

⁹ Dane pochodzą ze strony: Ministry of Commerce People's Republic of China, www.english.mofcom.gov.cn.

¹⁰ V. Kaartemo, *Outward FDI from China and its challenges and opportunities for Europe*, [w:] *Towards a New Creative and Innovative Europe*, eds. A. Kukliński, C. Lusiński, K. Pawłowski, WSB-NLU, Nowy Sącz 2007, s. 275.

¹¹ *World Investment Report 2006. FDI from Developing and Transition Economies: Implication for Development*, UNCTAD, New York–Geneva 2006.

¹² K. Davies, *Outward FDI from China and its policy context*, Columbia FDI Profiles, October 18, 2010, s. 12, www.vcc.columbia.edu.

Chińskie firmy inwestują także w krajach rozwijających się. Ich głównym obszarem zainteresowania są surowce naturalne. Jest to wynik rosnącego zapotrzebowania dynamicznie rozwijającego się przemysłu, które nie może być zaspokojone krajowymi zasobami. Stąd też inwestycje w branżę wydobywczej w innych regionach świata – zwłaszcza w państwach afrykańskich. W Afryce inwestycje dokonywane są głównie przez firmy działające w branży metalurgicznej (Baosteel, Sinosteel, Shagang)¹³ oraz zajmujące się wydobywaniem i dystrybucją węgla, ropy naftowej i gazu ziemnego (China National Petroleum, Sinopec)¹⁴. Warto zwrócić uwagę na fakt, że chińskie przedsiębiorstwa coraz częściej traktują Afrykę jako rynek zbytu, zwłaszcza w obrębie sektora wytwórczego i przemysłu budowlanego. Większość inwestycji na terenie Afryki dokonywana jest przez małe i średniej wielkości podmioty, choć obecne na tym kontynencie są również największe chińskie korporacje. Głównymi odbiorcami chińskich BIZ są: Algieria, Nigeria, Sudan, Zambia oraz RPA¹⁵.

Wśród podstawowych przesłanek dokonywania inwestycji przez chińskie podmioty poza granicami kraju wymienić należy¹⁶:

- poszukiwanie nowych rynków dla rozwoju własnej działalności,
- wzrost zapotrzebowania na surowce naturalne oraz nośniki energii – dynamika rozwoju chińskiego przemysłu jest tak duża, że krajowe zasoby stają się niewystarczające,
- rosnącą konkurencję na rynku wewnętrznym – wzrost liczby przedsiębiorstw (w tym zagranicznych podmiotów) obecnych na chińskim rynku powoduje, że zyski krajowych firm maleją, co skłania je do rozszerzania działalności na rynki zagraniczne,
- ograniczanie ryzyka w związku z prowadzeniem działalności na wielu rynkach,
- zainteresowanie dostępem do nowoczesnej technologii, *know-how* oraz rozwiązań organizacyjnych i zarządczych – przesłanka ta skłania chińskie przedsiębiorstwa do podejmowania inwestycji w krajach wysoko rozwiniętych,
- obejście protekcjonizmu państwowego (unikanie barier eksportowych) – utrudnienia w handlu z niektórymi państwami skłaniają chińskie firmy do inwestowania w tych krajach lub w państwach niemających utrudnień handlowych z krajami stosującymi ograniczenia wobec Chin.

Takie motywy, jak obniżanie kosztów produkcji czy też przedłużanie cyklu życia produktu, nie są istotnymi czynnikami decydującymi o podejmowaniu zagranicz-

¹³ A. Jankowiak, *Chińskie korporacje transnarodowe w globalnej gospodarce*, [w:] *Korporacje transnarodowe. Jeden temat, różne spojrzenia*, red. J. Menkes, T. Gardocka, SWPS Academica, Warszawa 2010, s. 296.

¹⁴ K. Davies, wyd. cyt., s. 14–16.

¹⁵ *OECD Investment News*, March 2008, issue 6, s. 2, www.oecd.org.

¹⁶ Por. G. Wroński, *Smok czy panda? Chiny w systemie gospodarki światowej*, [w:] *Chińska polityka zagraniczna i jej uwarunkowania*, red. J. Marszałek-Kawa, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 267; B. Drelich-Skulka (red.), *Azja–Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu*, Wyd. AE we Wrocławiu, Wrocław 2007, s. 262; V. Kaartemo, wyd. cyt., s. 273.

nych inwestycji przez chińskie przedsiębiorstwa. Kluczowe dla tych podmiotów jest wkroczenie na zagraniczne rynki i ich eksploracja – co wynika głównie z chęci uniezależnienia się od eksportu i zwiększenia udziału w zagranicznych rynkach. Dlatego też chińskie podmioty gospodarcze chętnie dokonują inwestycji w postaci fuzji i przejęć zagranicznych podmiotów, przede wszystkim tych o silnej marce, rozbudowanej sieci dystrybucji oraz nowoczesnej technologii i *know-how*, co oprócz większego udziału w zagranicznych rynkach zapewnić ma dostęp do najnowszych rozwiązań technologicznych i zarządczych.

W kontekście rosnącej konkurencji na rynku wewnętrznym ekspansja na zagraniczne rynki (zwłaszcza w postaci fuzji i przejęć) wydaje się nabierać jeszcze większego znaczenia dla chińskich korporacji w przyszłości. Oczekiwać można również, że głównymi przesłankami podejmowania BIZ przez chińskie firmy będą motywy o charakterze zasobowym (przede wszystkim poszukiwanie surowców naturalnych i źródeł energii, co wynika z rosnącego zapotrzebowania na ten typ zasobów wskutek intensywnego rozwoju przemysłu w kraju) wraz z motywami o charakterze rynkowym oraz poszukiwaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych.

Działalność chińskich przedsiębiorstw wspierana jest dodatkowo przez państwo, głównie za pomocą subsydiów i ubezpieczeń, ale także intensywnej promocji chińskich inwestycji. Skutki podejmowanych przez instytucje rządowe inicjatyw stały się widoczne dla międzynarodowego systemu gospodarczego. Chińskie korporacje zaczęły rozszerzać swoją działalność i wchodzić na zagraniczne rynki. Rządowe wsparcie dla chińskich korporacji transnarodowych przyczynia się do wzrostu ich roli na arenie międzynarodowej, czego potwierdzeniem jest obecność tych podmiotów wśród największych korporacji na świecie. W zestawieniu Fortune Global 500, obejmującym największe korporacje w gospodarce światowej, w 2010 r. sklasyfikowanych zostało 46 chińskich przedsiębiorstw¹⁷, z czego trzy w pierwszej dziesiątce: Sinopec (miejsce 7.), State Grid (8.) oraz China National Petroleum (10.). W badanym rankingu obecność chińskich podmiotów jest coraz bardziej widoczna. Od 2005 r. liczba chińskich korporacji w zestawieniu wzrosła blisko trzykrotnie¹⁸.

5. Podsumowanie

Chińskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne, pomimo znacznego rozwoju w ciągu ostatnich dziesięciu lat, wciąż pozostają na stosunkowo niskim poziomie. W porównaniu z krajami rozwiniętymi, a także wieloma rozwijającymi się państwami, wielkość przepływu chińskich BIZ oraz ich skumulowana wartość są nieznaczne (w stosunku do wartości PKB). Chiński kapitał lokowany jest przede wszystkim w krajach sąsiednich oraz bogatych w zasoby naturalne regionach Afryki, a dominującą formą dokonywania inwestycji są fuzje i przejęcia zagranicznych przedsiębiorstw.

¹⁷ Największe korporacje pochodzą z państw triady ekonomicznej – w 2010 r. spośród 500 sklasyfikowanych podmiotów 161 pochodziło z UE, 139 z USA, a 71 z Japonii.

¹⁸ Ranking *Fortune Global 500*, www.money.cnn.com.

Powyższe fakty świadczą o tym, że chińskie przedsiębiorstwa znajdują się w początkowej fazie realizacji umiędzynaradawiania swojej działalności poprzez lokowanie kapitału poza granicami własnego kraju. Dotychczasowa dynamika chińskich BIZ pozwala jednak oczekiwać ich znacznego wzrostu – nie tylko w znaczeniu wartościowym, lecz również podejmowania działalności w zakresie większej liczby branż i form organizacyjnych. Co więcej, zdobywane przez chińskie przedsiębiorstwa doświadczenie w prowadzeniu działalności poza granicami własnego państwa skutkować będzie ich dalszą ekspansją i podejmowaniem inwestycji w coraz większej liczbie krajów. Doprowadzi to do znacznego rozwoju chińskich korporacji transnarodowych. Spodziewać się można również dalszego wzrostu inwestycji w sektorze wydobywczym, stanowiącym obecnie jeden z głównych obszarów zainteresowań chińskich korporacji, lecz także w sektorach: finansowym, technologicznym oraz przemysłowym.

Literatura

- 2009 *Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment*, www.english.mofcom.gov.cn.
- Adamczyk M., Piasecka-Głuszak A., *Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do krajów Azji Wschodniej, Południowej oraz Południowo-Wschodniej w latach 2000-2007*, [w:] *Integracja Azji Wschodniej. Mit czy rzeczywistość?*, red. B. Skulska, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2009.
- Budnikowski A., *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2003.
- Davies K., *Outward FDI from China and its policy context*, Columbia FDI Profiles, October 18, 2010, www.vcc.columbia.edu.
- Drelich-Skulska B. (red.), *Azja–Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu*, Wyd. AE we Wrocławiu, Wrocław 2007.
- Fortune Global 500*, www.money.cnn.com.
- Jankowiak A., *Chińskie korporacje transnarodowe w globalnej gospodarce*, [w:] *Korporacje transnarodowe. Jeden temat, różne spojrzenia*, red. J. Menkes, T. Gardocka, SWPS Academica, Warszawa 2010.
- Kaartemo V., *Outward FDI from China and its challenges and opportunities for Europe*, [w:] *Towards a New Creative and Innovative Europe*, eds. A. Kukliński, C. Lusiński, K. Pawłowski, WSB-NLU, Nowy Sącz 2007.
- Krugman P.R., Obstfeld M., *Ekonomia międzynarodowa. Teoria i polityka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Ministry of Commerce People's Republic of China, www.english.mofcom.gov.cn.
- Mińska-Struzik E., Nowara W., Truskolaski S., *Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Handel. Czynniki produkcji. Globalizacja*, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 2007.
- OECD Investment News*, March 2008, issue 6, www.oecd.org.
- Oziewicz E. (red.), *Przemiany we współczesnej gospodarce światowej*, PWE, Warszawa 2006.
- Rymarczyk J. (red.), *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2006.
- World Investment Report 1998. Trends and Determinants*, UNCTAD, New York–Geneva 1998.
- World Investment Report 2006. FDI from Developing and Transition Economies: Implication for Development*, UNCTAD, New York–Geneva 2006.
- Wroński G., *Smok czy panda? Chiny w systemie gospodarki światowej*, [w:] *Chińska polityka zagraniczna i jej uwarunkowania*, red. J. Marszałek-Kawa, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2008.

CHINA'S OUTWARD FOREIGN DIRECT INVESTMENTS – THE NEWEST TRENDS

Summary: China has achieved a remarkable success in attracting foreign direct investment (FDI) since the early 90s. and therefore it has become one of the largest FDI recipients in the world. The amount of investments has enabled China to achieve a strong and steady economic growth, which is a phenomenon on the world scale. One especially interesting characteristics of China's development path is a recent surge in its outward FDI. The purpose of this article is to present the characteristics of China's outward foreign direct investments: its size and composition, target locations, motives of investments and important players.

Keywords: foreign direct investment, China, FDI flows.